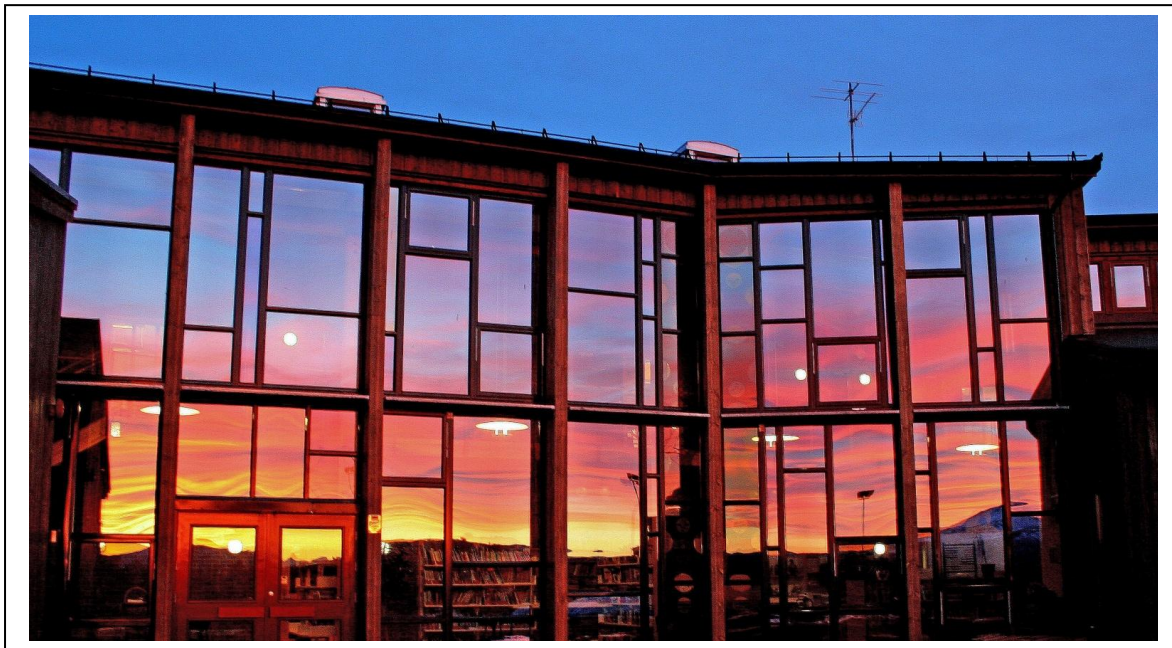

Språk og leseplan for Frei skole

Skoleåret 2012 – 2013

Innhold

1. Forord..... s 3
2. Leseutviklingen/lesetrappen..... s 4
3. Kompetansemål etter 2.trinn, 4.trinn, 7.trinn..... s 5
4. Læringsstrategier som skal være kjent for elevene ved Frei skole..... s 12
5. De 500 mest høyfrekvente ord. (Klinkenberg) Fordelt på trinn..... s 13
6. Kartleggingsoversikt for alle trinnene.....s 18
7. Rutiner ved Frei skole vedrørende kartlegginger.....s 19
8. Vedlegg.....s 21
  1. Foreldresamarbeid
  2. Gode leselærere
  3. Rutiner for kartlegginger
  4. Ulike lesestrategier
  5. Språkleker, begrep 1.trinn(hentet fra Zeppelin)
  6. Lærersamtalen, lesestrategier

FORORD

Med bakgrunn i Kunnskapsløftet og Nettverk Nordmøres ”plan for lesing i alle fag”, har Frei skole utarbeidet sin egen leseplan. Planens ambisjon er å bidra til at leseopplæringen tilrettelegges på en slik måte at alle elever ved vår skole sikres optimale muligheter til å utvikle *den grunnleggende ferdigheten lesing!*

”Alle lærere er leselærere; med dette som utgangspunkt tok vi fatt i arbeidet med å utvikle vår egen systematiserte leseplan høsten 2009. Samtlige lærere har deltatt og diskusjonene har vært mange og lærerike. Prosessene underveis har vært med på å gjøre sitt til at alle har en nærhet og et eierforhold til skolens leseplan. Vårt uttalte mål med den er å *utvikle leseglede og funksjonelle leseferdigheter på alle trinn og i alle fag!*

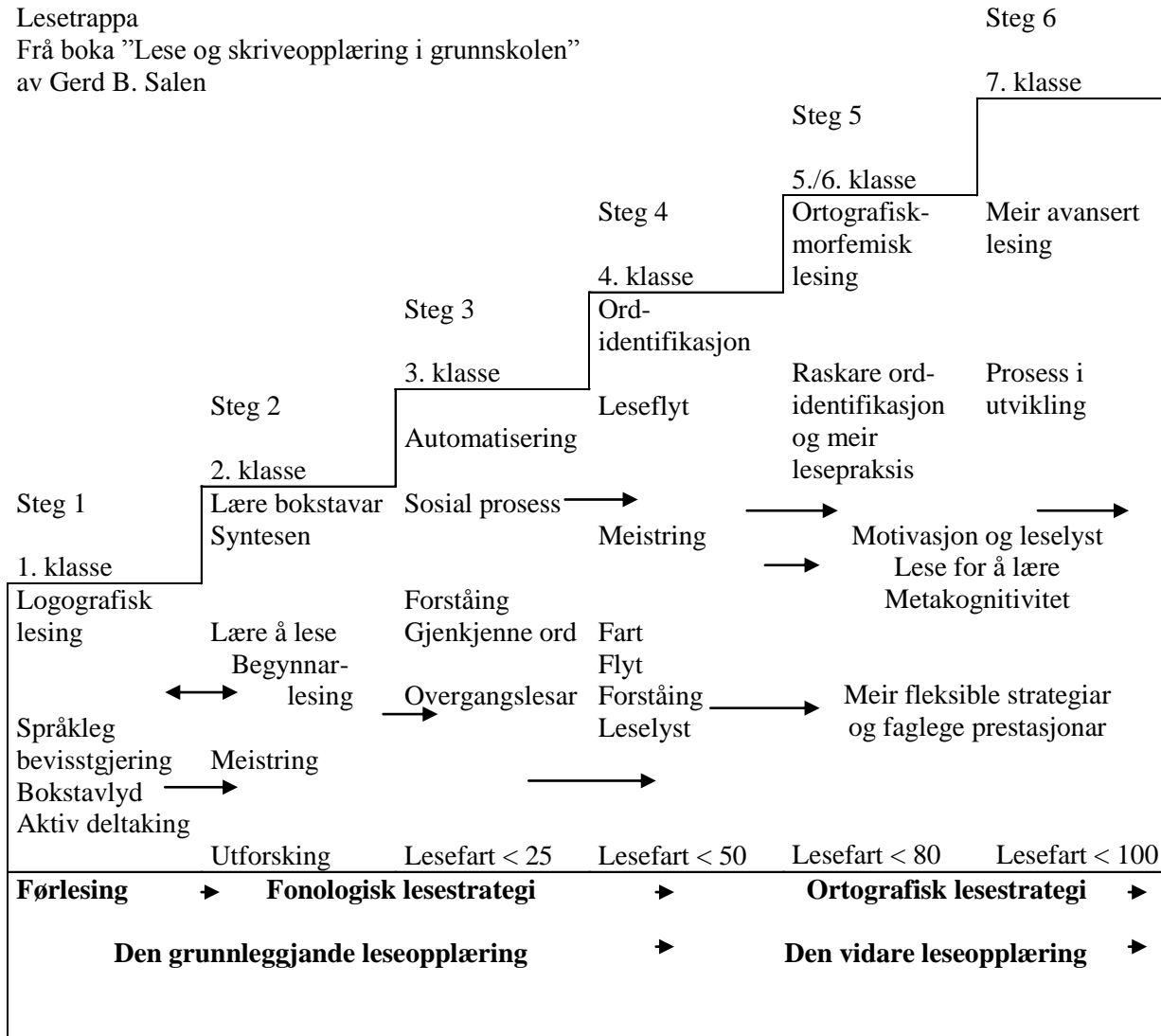
En slik plan blir aldri ”ferdig”, den må jevnlig revideres og justeres i tråd med elevenes leseutvikling, kommunale og statlige planer. Dette er et arbeid som vil pågå kontinuerlig og sikre at Frei skole har fokus på sin leseopplæring!

Frei skole, høsten 2012

Otto Knudsen

rektor

Lesetrappa
Frå boka "Lese og skriveopplæring i grunnskolen"
av Gerd B. Salen

Mål for 1.trinn

Muntlige tekster	Skriftlige	Dette gjør vi
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Den første leseopplæringen</i> ● Oppdage språkets form ved hjelp av rim, regler, ellinger og språkleker ● Lære forskjellen på bokstavlyd og bokstavnavn ● Oppdage at språket vårt består av lyder, stavelser, ord og setninger ● Lære hvordan munnen/halsen lager de ulike språklydene ● Utvide ordforrådet ● Utvikle gode kommunikasjonsferdigheter som aktiv og god lytter, samt kunne uttrykke seg klart og tydelig ● Oppdage leseretningen og ta den i bruk ● Oppdage og få erfaring med litteraturens verden 	<ul style="list-style-type: none"> ● Lære alle bokstavene i alfabetet, store og små ● Lære å gjengi egne uttrykk og oppfatninger av leste tekster via tegning, pseudoskriving og skrijving ● Oppleve at det er en sammenheng mellom tale og skrift ● Bruke datamaskinen til tekstskaoping 	<ul style="list-style-type: none"> ● Bruke rim, regler, ellinger og språkleker aktivt i skolehverdagen ● Lære en bokstav og bokstavlyden hver uke. ● Fokuserer på hvor i munnen vi lager lyden, og lydene plasseres i lydhus. ● Bruke språkleker for å oppdage at språk består av lyder, stavelser, ord og setninger (Jørgen Frost) Zeppelin ● Forklare og snakke om ukjente ord og begreper med en gang de dukker opp i litteraturen eller i samtaler ● Gi rom for at alle elevene forteller om ting de er opptatt av eller har opplevd ● Møte er rikt utvalg bøker i klasserommet. Besøke skolebiblioteket hver uke. ● Aksjon Leselyst (leseprosjekt fra Nordli uke 38 -46) ● Gjenfortelle, filosofere og tegne fra ulike historier som blir lest ● Bli lest for i mindre grupper, også ved hjelp fra faddere (5.trinn) ● Begreper: Former, størrelser, posisjon, retning, relasjoner, rekkefølge (overlapping i alle fag) ● Ringeriksmaterialet, kartlegging av lese-skriveutvikling skal gjennomføres på alle elever i løpet av vår halvåret ● Carlstens kartleggingsverktøy (gjennomføres i april) ● UDIR :kartleggingsprøve, leseferdighet gjennomføres ● ABC - en Haugstad ● Lesing i Tuba Luba

Mål for 2.trinn

Muntlige tekster	Skriftlige tekster	Dette gjør vi
<ul style="list-style-type: none"> ● Videreutvikle den første leseopplæringen ● Leke, improvisere og eksperimentere med rim, rytme, språklyder, ord og meningsbærende elementer ● Uttrykke egne følelser og meninger ● Lytte og gi respons til andre i samtaler, under framføringer og ved høytlesing ● Samtale om personer og handling i eventyr og i fortellinger 	<ul style="list-style-type: none"> ● Bruke enkle strategier for leseforståelse og reflektere over leste tekster ● Snakke om sammenhengen mellom språklyd og bokstav og mellom talespråk og skriftspråk ● Bruke bokstaver og eksperimentere med ord, i egen håndskrift og på tastatur ● Bruke datamaskinen til tekstskepning ● Finne skjønnlitteratur og faktabøker på biblioteket til egen lesing 	<ul style="list-style-type: none"> ● Høytlesing (lærer skal lese høyt, når de spiser eller i andre sammenheng) ● Repetert lesing (Klinkenbergs 27 ulike varianter for å bedre leseflyt) ● Aksjon Leselyst (uke 38-46) ● Lære og vite forskjellen mellom bokstavlyd og bokstavnavn ● Differensierer lese- og skriveopplæringen (nivådelt) Tuba –Luba hefte, Ekstra lesing i Zeppelin, Lesebøker og Damms leseunivers. ● Se sammenhengen mellom tekst og bilde ● Reflektert lesing: leseforståelse 2, Akka –Bakka serien, ukas ord 2. les og løs A og B ● 100 høyfrekvente ord Klinkenberg ● Begrep (5 begrep pr. uke) ● Tekstskepning ved bruk av skrivebok og pc ● Lek med språket, gåter og vitser ● Skrive og tegne i forbindelse med ulike tekster ● Øve avskrift ● Biblioteket hver uke ● Fortelle og lytte til andre ● Leseverk som brukes: Zeppelin A/B, Tuba Luba ● Kartleggingsverktøy som brukes: ● Obligatorisk kartleggingsprøve, leseferdighet (Udir), Carlstens kartleggingsverktøy

Mål for 3.trinn

Muntlige tekster	Skriftlige tekster	Dette gjør vi
<ul style="list-style-type: none"> ● Videreutvikle den første leseopplæringen ● Kunne delta i samtale med andre ● Fortelle, forklare, gi og ta imot beskjeder ● Gi uttrykk for egne tanker og opplevelser ● Framføre tekster for medelever 	<ul style="list-style-type: none"> ● Øke lese lyst ● Bedre leseforståelsen ● Øke lese hastigheten, bedre leseflyt ● Videreutvikle god leseferdighet ● Øke ordforrådet ● Videreutvikle sammenhengende, funksjonell håndskrift ● Skrive ulike typer tekst; fortelling, dikt, brev, fakta ● Videreutvikle rettskrivings-reglene ● Bruke bibliotek og digitalt verktøy til informasjonssøk og finne stoff 	<ul style="list-style-type: none"> ● Høytlesing (I ulike sammenhenger) ● Stillelesning (I ulike sammenhenger)) ● Repetert lesing (Klinkenberg, hørfrekvente ord) ● Damms Leseunivers, ulike nivå <ul style="list-style-type: none"> ● Aksjon Leselyst (Leseprosjekt fra Norli, uke 38 – 46) ● Avis i skolen (uke 44) ● Ukas ord og begrep ● <i>Leseverk som brukes:</i> ● <i>Zepelin</i> ● <i>Leseforståelse (Hanne Solem)Gan forlag</i> ● <i>Ukas ord 3: (Hanne Solem) Gan forlag</i> ● <i>Akka Bakka (Lilly Jakobsen)</i> ● <i>Felleslesing i musikk(overhead)</i> ● <i>Felleslesing til oppgaver i matematikk, norsk, samfunn/natur, RLE</i> ● <i>Kartleggingsverktøy som gjennomføres:</i> ● Carlstens kartleggingsverktøy (gjennomføres i september og april) ● 40 ords diktat ● Ordkjedetesten ● Obligatorisk kartleggingsprøve i leseforståelse (Udir) ● Alle teller

Mål for 4.trinn

Muntlige tekster	Skriftlige tekster	Dette gjør vi
<ul style="list-style-type: none"> ● Videreutvikle den første leseopplæringen ● Kunne delta i samtale med andre Lytte, ta ordet etter tur, samarbeid i gruppe ● Fortelle, forklare, gi og ta imot beskjeder Gi uttrykk for egne tanker og opplevelser ● Framføre tekster for medelever 	<ul style="list-style-type: none"> ● Øke lese lyst ● Bedre leseforståelsen ● Øke lese hastigheten, bedre lese flyt ● Videreutvikle god leseferdighet ● Øke ordforrådet ● Videreutvikle sammenhengende, funksjonell håndskrift ● Skrive ulike typer tekst; fortelling, dikt, brev, fakta ● Videreutvikle rettskrivingsreglene ● Bruke bibliotek og digitalt verktøy til informasjonssøk og finne stoff 	<ul style="list-style-type: none"> ● Høytlesing (lærer skal lese høyt, når de spiser eller i andre sammenheng) ● Repetert lesing (Klinkenbergs 27 ulike varianter for å bedre lese flyt) ● Klassemøter ● Samtale/fortellerstunder hvor elevene oppfordres/får i oppgave å fortelle noe (f.eks. vits, gåte e.l.) ● Høytlesing av egne tekster ● Aksjon Leselyst (Leseprosjekt fra Norli, uke 38 – 46) ● Stillelesing fast på timeplanen ● Penskrift-bok, skrive avskrift av enkle tekster ● Ukens ord (høyfrekvente ord) ● Ukentlig setningsdiktat i forbindelse med uketeksten ● Ukas begrep fra alle fag ● Felleslesing av instruksjoner til oppgaver i matematikk, natur,samf,RLE, norsk,engelsk ● Lesestrategier: Nøkkelord, Tankekart i ord, VØL-skjema , Gjennfortelling (skriftlig og muntlig) ● Bevisstgjøre målet med lesingen ● Kartleggingsverktøy som kan utprøves ● Carlstens kartleggingsverktøy (gjennomføres i september og april),40 –ords testen, ordkjedetesten, Alle teller

Mål for 5.trinn

Muntlige tekster	Skriftlige tekster	Dette gjør vi
<ul style="list-style-type: none"> ● <i>Den andre leseopplæringen</i> ● Kunne delta i samtale med andre ● Fortelle, forklare, gi og ta imot beskjeder ● Gi uttrykk for egne tanker og opplevelser ● Framføre tekster for medelever 	<ul style="list-style-type: none"> ● Øke leselest ● Bedre leseforståelsen ● Øke lesehastigheten, bedre leseflyt ● Videreutvikle god leseferdighet ● Øke ordforrådet ● Videreutvikle sammenhengende, funksjonell håndskrift ● Skrive ulike typer tekst; fortelling, dikt, brev, fakta ● Videreutvikle rettskrivingsreglene ● Bruke bibliotek og digitalt verktøy til informasjonssøk og finne stoff 	<ul style="list-style-type: none"> ● Høytlesing (lærer skal lese høyt, når de spiser eller i andre sammenheng) ● Repetert lesing (Klinkenberg, høyfrekvente ord) ● Aksjon leselest (Leseprosjekt fra Norli, uke 38 – 46) Fadderne leser for fadderbarn. ● Proessorintert lesing(Leseforberedende aktiviteter, underveislesing dvs:samtaler underveis før teksten er ferdiglest, etterlesingsarbeid) ● Veiledet lesing: lesebøkenes spaltetekster, informasjonboks, figurer, symboler, minitekster. ● Spaltetekster: ordbank, æveord,tenke over,les og finn, les og forklar, les og gjennfortell, les og regn, les bildet, tankekart, A og B tekster (ulik vanskegrad) ● Veksellesing (dialogisk lesing spørsmål og svar) ● Dramalesing ● Agora Språkbok, øvebok, Safari lesebok ● Lesing i fagene(Gan forlag) ● Klassemøter ● Bokanmeldelser ● Tekstskapning ved bruk av digitalt verktøy ● Carlstens kartleggingsverktøy (gjennomføres i september og april) ● 40 ordsdiktat ● Nasjonal prøve i norsk...

Mål for 6 trinn

Muntlige tekster	Skriftlige tekster	Dette gjør vi
<ul style="list-style-type: none"> ● Videreutvikle den andre leseopplæringen ● Bedre og øke leseforståelsen ● Bedre og øke leseflyten ● Bedre og øke lesehastigheten 	<ul style="list-style-type: none"> ● Lære gode strategier for å hente ut det vesentlige i tekst ● Bruke oppslagsverk og ordbøker ● Skrive sammenhengende med personlig og funksjonell håndskrift ● Arbeide med rettskriving i egne tekster ● Bruke erfaringer fra egen lesing i skjønnlitterær og sakspreget skrivning ● Bruke digitale skriveverktøy i skriveprosessen 	<ul style="list-style-type: none"> ● Høytlesing (lærer) ● Stillelesing ● Leselystaksjon 2010/2011 ● Avis i skolen ● Carlsten kartleggingsverktøy ● Repetert lesing ● Proseorientert lesing, underveislesing, samtaler underveis før teksten er ferdiglest, etterlesingsarbeid ● Veiledet lesing(spaltetekster, inforbokser og minitekster) ● Ordbank, tenk over, les og finn, les og forklar ● Agora språkbok, øvebok ● Safari lesebok ● Leselogg (sammendrag av bok) ● Tekstskapning ved hjelp av digitale verktøy. ● Lesetest ● 40 ordsdiktat. ● Begrepsavklaring.

Mål for 7.trinn

Muntlige tekster	Skriftlige tekster	Dette gjør vi
<ul style="list-style-type: none"> ● Videreutvikle den andre leseopplæringen ● Bedre og øke leseforståelsen ● Bedre og øke leseflyten ● Bedre og øke lesehastigheten 	<ul style="list-style-type: none"> ● Videreutvikle den andre leseopplæringen ● Bedre og øke leseforståelsen ● Bedre og øke leseflyten ● Bedre og øke lesehastigheten 	<ul style="list-style-type: none"> ● Høytlesing (lærer skal lese høyt, når de spiser eller i andre sammenheng) ● Repetert lesing (Klinkenberg, høyfrekvente ord) ● Stillelesing ● Diktat med høyfrekvente ord ● Lesekurs/skrivekurs nivå-differensiering ● Aksjon lesereisen, (Norlis leseprosjekt uke 38 – 46) ● Skolens egne leseprosjekt, repetert lesing ● Grip Boka ● Skriveprosjekt ● Tekstskapning ved bruk av digitalt verktøy ● Carlstens kartleggingsverktøy (gjennomføres i september og april)

Ordklasseinndeling	Rettskrivning: Slik gjør vi
<p>Det skal fremdeles være ti ordklasser, men inndelingen er noe annerledes enn før. De ti ordklassene er:</p> <p>Substantiv Determinativ Adjektiv Pronomen Verb Adverb Interjeksjoner Preposisjoner Konjunksjoner Subjunksjoner</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. La elevene trene på og lære seg høyfrekvente ord. 2. Få bort feil på forhånd. Lag en ordbank på tavla sammen med elevene når de skal skrive om et bestemt emne. 3. Læreren er konsulent/sekretær/korrekturleser underveis i skriveprosessen. 4. Elevene skal utvikle en holdning til at rettskriving er viktig. Lær dem å bruke retteprogram og ordlister. 5. Ta opp dagens ord, eventuelt ukas ord. 6. Skriv orddiktat med jevne mellomrom. Øv på ordene på forhånd. 7. Skriv av (på data eller med pen håndskrift) småtekster/dikt, og sette krav til ortografi. 8. La elevene lage sin egen ordbok. De kan skrive ned ord som de opplever som "problemord". Og nye ord som de lærer, og som de vil merke seg skrivemåten på. Ved å bruke data kan de få en liste som lett lar seg ordne alfabetisk til enhver tid. 9. Still gradvis større krav til ortografi og tegnsetting. Vurder hva elevene er modne for ulike trinn, og ta individuelle hensyn. Tenk i problemtyper og ikke i enkeltfeil. Arbeid med en problemtype om gangen.

Læringsstrategier som skal være kjent for elevene ved Frei skole.

Læringsstrategier	1.trinn	2.trinn	3.trinn	4.trinn	5.trinn	6.trinn	7.trinn
Tankekart							
I ord og bilder							
Gjenfortelling							
Aktivere forkunnskap							
Begrepskart							
Læresamtale							
VØL-skjema							
Sammendrag							
Bisonblikk							

Kommentar

- Alle trinn: Gjøre bruk av Før- Under- og Etterlesningsstrategier
- Utdyping av læringsstrategiene: se vedlegg side 25

1	i	51	få
2	og	52	andre
3	det	53	opp
4	som	54	sin
5	er	55	når
6	til	56	du
7	en	57	bare
8	av	58	alle
9	på	59	ha
10	for	60	enn
11	at	61	mer
12	å	62	denne
13	med	63	selv
14	de	64	noe
15	har	65	mange
16	den	66	inn
17	ikke	67	bli
18	et	68	noen
19	om	69	vært
20	fra	70	får
21	var	71	før
22	han	72	der
23	men	73	man
24	seg	74	kroner
25	vil	75	nye
26	jeg	76	dag
27	kan	77	Norge
28	ble	78	flere
29	vil	79	fikk
30	skal	80	første
31	sier	81	under
32	etter	82	slik
33	så	83	siden
34	år	84	mye
35	også	85	norske
36	hun	86	kommer
37	dette	87	både
38	ved	88	kunne
39	da	89	meg
40	blir	90	mellom
41	nå	91	hva
42	ut	92	tre
43	være	93	her
44	hadde	94	store
45	over	95	mener
46	mot	96	ingen
47	eller	97	dem
48	to	98	oss
49	må	99	hele
50	går	100	sine

3.trinn

101	siste	151	tar
102	gang	152	tilbake
103	skulle	153	gir
104	hans	154	barn
105	ta	155	like
106	helt	156	neste
107	godt	157	gi
108	sammen	158	kanskje
109	sa	159	langt
110	kom	160	tatt
111	millioner	161	del
112	hvor	162	bedre
113	nok	163	komme
114	norsk	164	saken
115	alt	165	ønsker
116	blant	166	tror
117	tid	167	viser
118	sitt	168	først
119	ville	169	måtte
120	uten	170	aldri
121	blitt	171	side
122	igjen	172	ligger
123	tidligere	173	si
124	fått	174	min
125	rundt	175	hvordan
126	ny	176	hos
127	samme	177	tok
128	mens	178	bør
129	annet	179	beste
130	gjennom	180	vår
131	disse	181	grunn
132	litt	182	hver
133	stor	183	sett
134	står	184	vel
135	gjør	185	gjort
136	gå	186	land
137	ser	187	allerede
138	gjøre	188	frem
139	gikk	189	heller
140	folk	190	gode
141	ned	191	vet
142	ham	192	jo
143	se	193	tiden
144	hvis	194	politiet
145	derfor	195	fem
146	gamle	196	foto
147	fire	197	fram
148	fordi	198	plass
149	mest	199	mennesker
150	god	200	ti

201	likevel	251	mann
202	svært	252	gjorde
203	hatt	253	årene
204	fortsatt	254	største
205	fjor	255	lørdag
206	bak	256	hennes
207	rett	257	fleste
208	viktig	258	lenge
209	forhold	259	våre
210	la	260	dager
211	videre	261	søndag
212	større	262	kvinner
213	leder	263	livet
214	dermed	264	begge
215	satt	265	dessuten
216	egen	266	alltid
217	nytt	267	meget
218	annen	268	unge
219	landet	269	kr
220	imidlertid	270	nei
221	samtidig	271	kampen
222	mindre	272	gått
223	Norges	273	finnes
224	Bergens	274	liten
225	ifølge	275	måte
226	hvert	276	ganger
227	klart	277	møte
228	kveld	278	ofte
229	deg	279	seks
230	ett	280	mannen
231	forteller	281	kommet
232	mulig	282	utenfor
233	lite	283	gitt
234	mål	284	foran
235	gjelder	285	bra
236	tillegg	286	gjerner
237	liv	287	deres
238	dersom	288	vei
239	verden	289	arbeidet
240	penger	290	året
241	laget	291	bruk
242	nesten	292	rekke
243	stort	293	vårt
244	henne	294	byen
245	løpet	295	fast
246	finne	296	fall
247	synes	297	dagens
248	eneste	298	klar
249	minst	299	betyr
250	senere	300	særlig

301	trenger	351	enda
302	kort	352	personer
303	regjeringen	353	tro
304	stadig	354	holder
305	ja	355	hvem
306	hjem	356	lang
307	vant	357	overfor
308	bruke	358	barna
309	bjørn	359	høyre
310	hjelp	360	eget
311	innen	361	sitter
312	slike	362	spørsmål
313	vanskelig	363	dårlig
314	følge	364	egne
315	eksempel	365	uke
316	problemer	366	altså
317	spesielt	367	menn
318	små	368	skolen
319	ute	369	hvorfor
320	lenger	370	kommunen
321	fredag	371	funnet
322	dagen	372	årets
323	all	373	by
324	holde	374	par
325	kjent	375	holdt
326	full	376	skjer
327	lett	377	bort
328	meter	378	kamp
329	gammel	379	ennå
330	tv	380	legge
331	lagt	381	delar
332	kommune	382	håper
333	skriver	383	stå
334	spiller	384	slutt
335	legger	385	sagt
336	støtte	386	politisk
337	politiske	387	minutter
338	hjemme	388	mandag
339	sted	389	brann
340	skole	390	tekst
341	sterkt	391	krav
342	arbeid	392	ganske
343	veldig	393	tross
344	lag	394	dere
345	stortinget	395	best
346	sette	396	hus
347	enkelte	397	finner
348	stedet	398	ord
349	ting	399	nemlig
350	ansatte	400	form

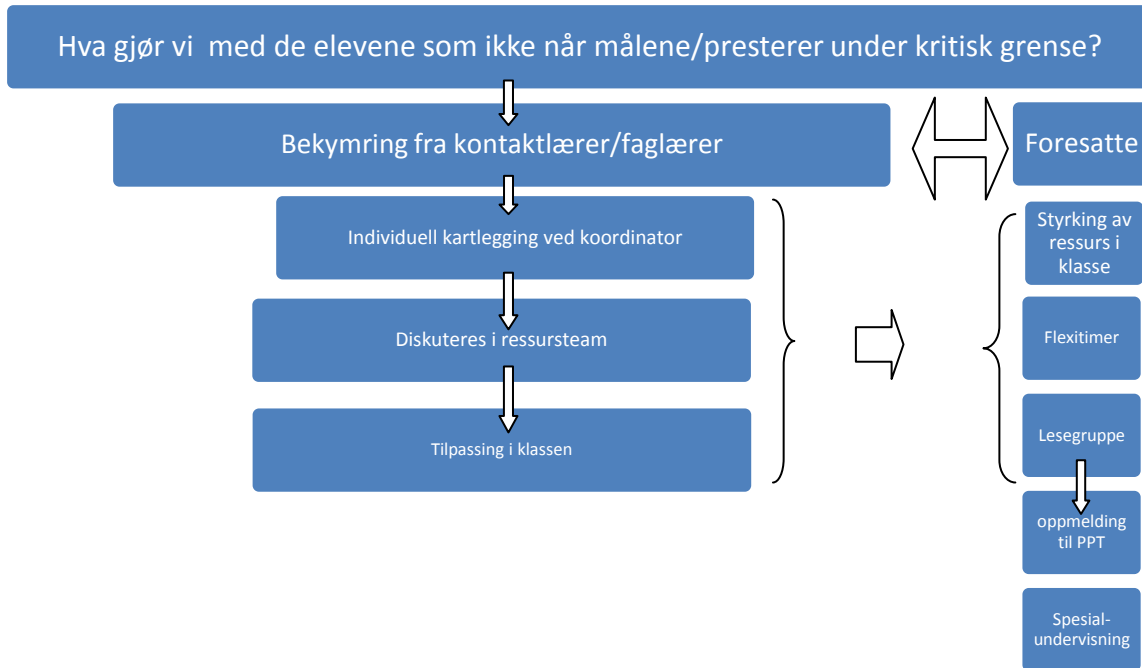
6.trinn

401	burde	451	sterk
402	trolig	452	grad
403	ulike	453	samlet
404	hverandre	454	bildet
405	fotball	455	samarbeid
406	torsdag	456	eldre
407	måneder	457	forrige
408	viste	458	situasjonen
409	kirke	459	slo
410	riktig	460	vanlig
411	akkurat	461	feil
412	veien	462	timer
413	bilen	463	bygge
414	kontakt	464	lange
415	heter	465	forskjellige
416	inne	466	pris
417	egentlig	467	betale
418	sentrum	468	mor
419	bruker	469	navn
420	jobb	470	mitt
421	føler	471	sist
422	ellers	472	tidlig
423	området	473	glad
424	brukt	474	høy
425	morgen	475	tenke
426	nettopp	476	mine
427	klare	477	ferdig
428	forbindelse	478	natt
429	begynte	479	vite
430	onsdag	480	lille
431	familien	481	seier
432	uker	482	satte
433	spille	483	venner
434	selskapet	484	alvorlig
435	åtte	485	skje
436	møter	486	filmen
437	vise	487	regner
438	startet	488	mat
439	fant	489	far
440	forslag	490	huset
441	verdens	491	høyt
442	imot	492	kjøpe
443	skjedde	493	bil
444	nærmere	494	bok
445	snart	495	lå
446	års	496	lov
447	setter	497	lage
448	ga	498	din
449	direkte	499	sto
450	faktisk	500	elevene

Kartleggingsprøver-rutiner i norsk og matematikk

Trinn	Kartlegging av elevenes ferdigheter i lesing – nasjonalt nivå		Kartlegging av elevens ferdigheter i lesing – lokalt nivå	
	Høst	Vår	Høst innen uke 45	Vår innen uke 18
1		Utdanningsdirektoratet leseferdighet, Tallforståelse og regneferdigheter	Krog Tegnetest Kåre Johnsen Artikulasjonstest (spes.ped. lærer) Motorisk test	Alle teller Ringeriksmaterialet Fonologisk test
2		Utdanningsdirektoratet leseferdighet, Tallforståelse og regneferdigheter	Carlsten Thomas Carl: Norsk rettskrivnings- og leseprøve for grunnskolen Alle teller	Carlsten Thomas Carl: Norsk rettskrivnings- og leseprøve for grunnskolen Diagnostisk lese/skriveprøve :Kåre Johnsen Alle teller
3		Utdanningsdirektoratet leseferdighet Utdanningsdirektoratet tallforståelse og regneferdigheter	Carlsten Thomas Carl: Norsk rettskrivnings- og leseprøve for grunnskolen Logometrica: Ordkjedetest Diagnostisk lese/skriveprøve :Kåre Johnsen Alle teller	Carlsten Thomas Carl: Norsk rettskrivnings- og leseprøve for grunnskolen Logometrica: Ordkjedetest Diagnostisk lese/skriveprøve :Kåre Johnsen Alle teller
4		Digitale ferdigheter Udir	Carlsten Thomas Carl: Norsk rettskrivnings- og leseprøve for grunnskolen Logometrica: Ordkjedetest Diagnostisk lese/skriveprøve :Kåre Johnsen Alle teller	Carlsten Thomas Carl: Norsk rettskrivnings- og leseprøve for grunnskolen Logometrica: Ordkjedetest Diagnostisk lese/skriveprøve :Kåre Johnsen Alle teller Nasjonal prøve i lesing.
5	Nasjonal prøve Lesing Matematikk Engelsk		Carlsten Thomas Carl: Norsk rettskrivnings- og leseprøve for grunnskolen Logometrica: Ordkjedetest Diagnostisk lese/skriveprøve :Kåre Johnsen	Carlsten Thomas Carl: Norsk rettskrivnings- og leseprøve for grunnskolen Logometrica: Ordkjedetest Diagnostisk lese/skriveprøve :Kåre Johnsen Alle teller
6			Carlsten Thomas Carl: Norsk rettskrivnings- og leseprøve for grunnskolen Logometrica: Ordkjedetest Diagnostisk lese/skriveprøve :Kåre Johnsen Alle teller	Carlsten Thomas Carl: Norsk rettskrivnings- og leseprøve for grunnskolen Logometrica: Ordkjedetest Diagnostisk lese/skriveprøve :Kåre Johnsen Alle teller
7			Carlsten Thomas Carl: Norsk rettskrivnings- og leseprøve for grunnskolen Logometrica: Ordkjedetest Diagnostisk lese/skriveprøve :Kåre Johnsen Alle teller	Carlsten Thomas Carl: Norsk rettskrivnings- og leseprøve for grunnskolen Logometrica: Ordkjedetest Diagnostisk lese/skriveprøve :Kåre Johnsen Alle teller Nasjonal prøve i lesing

Kartlegging forplikter

Kartlegging forplikter – hva gjør vi med de som ikke når målene i lesing?

Resultat av kartleggingen drøftes med rektor eller inspektør, og tiltak følges opp av kontaktlærer.

Kartleggingsresultatene formidles til foreldrene.

I tilfeller der prøveresultatene er svake, bør tilleggsprøver tas for å bekrefte eller avkrefte prøveresultatet (screening av spesialpedagog). Der resultatene blir bekreftet skal foreldre informeres og PP-tjenesten kontaktes.

Framgangsmåte for kontakt PPT:

- Kontaktlærer kontakter spes.ped.-koordinator.
- Kontaktlærer blir informert fra spes.ped.-koordinator om PP-tjenesten skal inn i bildet eller ikke.
- Kontaktlærer fyller ut søknadsskjema til PP-tjenesten samt pedagogisk rapport.
- Søknadsskjemaet til PPT sendes hjem til foresatte for utfylling.
- Skjemaet underskrives tilslutt av rektor.
- Skjemaet kopieres (legges i elevmappen) og sendes til PPT av kontorfullmektig.
- Undervisningen organiseres.

Tilpasset opplæring/tiltak som gjøres på skolen.

Lesekurs:

- Repetert lesing: Eksempel: Øve på ord tatt ut fra teksten, les teksten tre ganger, skiving av teksten (for hånd eller på pc)
- Drille høyfrekvente ord.
- Bruk av ulike pedagogiske programmer.

Flexi-timer

- Tekniske øvelser

Annen styrking (timeplanlagte timer for en kortere periode)

Tilpasset opplæring i klassen – utvidet samarbeid hjem-skole, tydelige krav/forventninger til elevene, tilpasset leselekse i alle fag.

Vedlegg:

7. Foreldresamarbeid
8. Gode leselærere
9. Rutiner for kartlegginger
10. Ulike lesestrategier
11. Språkleker, begrep 1.trinn (Zeppeline)
12. Lærersamtalen, lesestrategier
- 13.

Foreldresamarbeid

Skolen skal gjennom samarbeid med hjemmet bidra til at foreldre/foresatte:

- Vet hva barnet mestrer innenfor lesing.
- Følger opp barnets leseutvikling gjennom konkrete avtaler med lærer.
- Vet hvordan lærer tilpasser opplæringen på trinnet/for sitt barn.
- Får god informasjon om skolens arbeid med lesing og vurdering.
- Utrykker positive holdninger til skolens arbeid.

Læreren skal gi konkrete tilbakemeldinger på elevens faglige ståsted til foresatte og gi råd om hvordan de kan støtte læringsarbeidet og lesing spesielt.

Tips til hjemmet

Bruk tid med barna deres hver dag! Sett deg ved siden av den som leser.

1. Forbered lesingen sammen: Se på og bla gjennom teksten. Se kun på overskrifter. Innledninger til avsnitt og bilder.
2. Etter at dere har sett på overskrifter osv. spør om din datter/sønn klarer å tenke seg hva innholdet i teksten handler om.
3. Be din sønn/datter stille spørsmål når noe er uklart, forøke å finne svaret eller ta spørsmålet med tilbake til læreren.

BØNN

Å, mektige feer!

Gi mitt barn i faddergave

Ikke bare helse og skjønnhet og rikdom

Og alt det der som dere pleier å komme stikkende med.

Gi barn leshunger, det ber jeg om med brennende hjerte!

For jeg ville så gjerne at mitt barn skal få i sin hånd

Nøkkelen til eventyrlandet,

Hvor man kan hente den skjønneste av alle gleder

Slik burde hver eneste mamma tenke!

Astrid Lindgren

(og slik burde pappa også tenke)

Gode leselærere

Gode leselærere har først og fremst tro på at alle elever kan lære å bli flinkere til å lese, og vet at elever på samme trinn kan være på svært forskjellig nivå. Derfor fokuserer de på den enkelte elevs forutsetninger, interesser og forkunnskaper.

Gode leselærere vet hvilke strategier gode lesere bruker, og hvordan de skal hjelpe alle til å bli strategiske lesere.

Gode leselærere er klar over at det er viktig å motivere elevene.

Gode leselærere passer på at elevene har tilgang til et bredt utvalg av tekster i ulike sjangre, ikke bare at de skal kunne velge og vrake, men like mye fordi det er viktig å bruke mange forskjellige tekster når en skal lære gode lesestrategier.

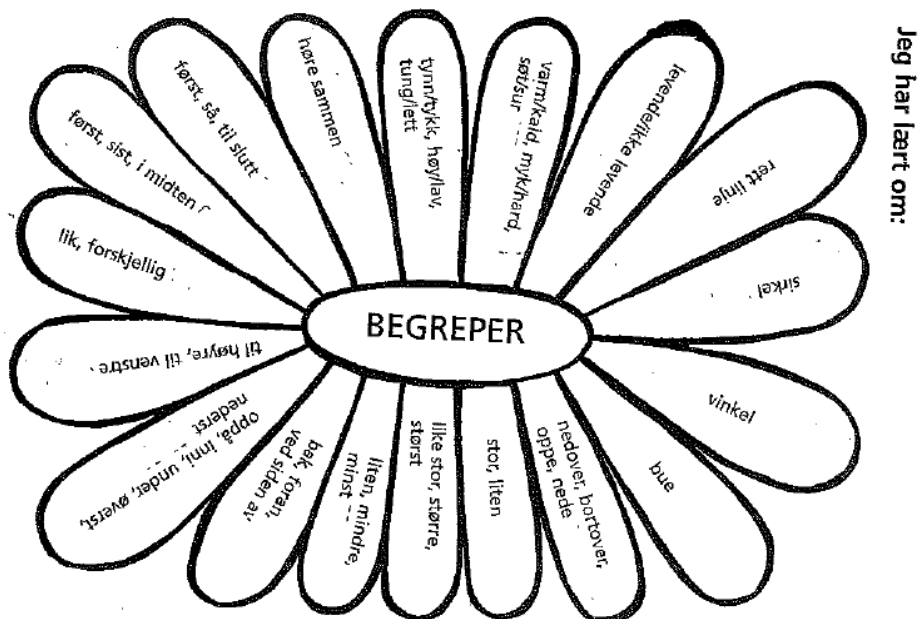
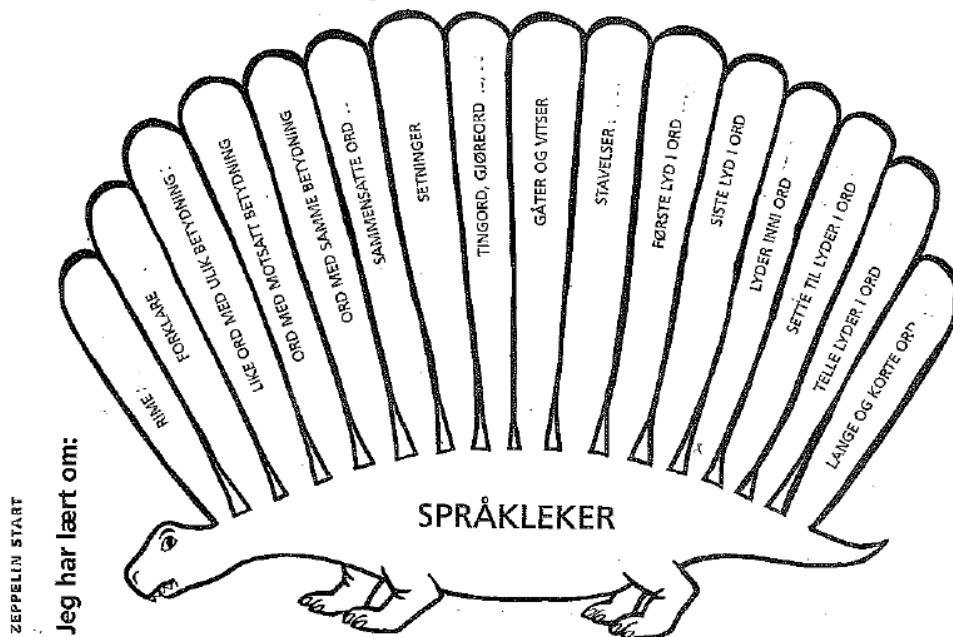
Gode leselærere har god tekstkompetanse, spesielt innen fag de underviser i.

Gode leselærere utnytter ulike læringssituasjoner til å arbeide med lesestrategier, for når eleven likevel skal lese, vil dette arbeidet både styrke forståelsen og gjøre dem til bedre og mer strategiske lesere.

Gode leselærere har tro på at vurdering kan gi viktig informasjon både til læreren og til elevene, og de vurderer elevene på mange ulike måter og for forskjellige formål. De legger særlig vekt på å vurdere elevene underveis i læringsprosessen, slik at både lærere og elever til enhver tid vet hva elevenes sterke og svake sider.

Fra boka "Lesedidaktikk etter den første leseopplæringen" – Astrid Roe (2008)

Vedlegg 1.trinn Språkleker og begreper

Læresamtalen

Læresamtale....du kan bruke for å lære

Læresamtalen kan brukes til:

- å lære nytt stoff
- å samle gode ideer
- å være sikker på at dere har forstått en oppgave og
- å repetere det dere har lært
- å være kritisk til en tekst, forstå at en tekst ikke alltid trenger å være sann
- bli trygg på egne meninger
- diskutere og bli kjent med andre

Læresamtalen kan foregå på flere måter:

- i par eller grupper
- alle har øyenkontakt med hverandre og lytter til den som snakker
- **en læresamtale er ofte kort?1 eller 2 minutt kan være nok**
- en læresamtale kan være å fortsette en av setningene nedenfor:

1. Jeg har lært at---
2. Jeg tror det betyr at---
3. Hva mener du om---
4. Kanskje vi kan---
5. Jeg tror forfatteren har ment at---
6. Jeg er uenig i at---

Strategier		
Før lesing	Under lesing	Etter lesing
Bevisstgjøre målet med lesingen	Notere	Skrive et kort resymé av teksten
Aktivere forkunnskap	Markere viktige eller vanskelige steder i teksten	Gjenfortelle innholdet i teksten med egne ord
Bla i kapitlet eller se over teksten	Stoppe opp for å sjekke forståelsen	Skrive et referat av teksten med egne ord
Reflektere over bilder og illustrasjoner i teksten	Lage tankekart	Lage spørsmål av ulik vanskegrad (som vist i figur 9.2)
Formulere tekstens tema eller hensikt	Formulere spørsmål	Arbeide med oppgaver individuelt eller i gruppe
Samtale om teksten	Lese inn viktig informasjon på mobilen eller med annet opptaksutstyr	Samtale om innhold og struktur
Reflektere over tekstforfatterens intensjon	Lage bilder til teksten	Diskutere holdninger og verdier som kommer fram i teksten Lage tankekart

---

Figur 9.3 Oversikt over strategier til bruk før, under og etter lesing